

stanța ei, piesa este, cum bine o definea un confrate în titlul cronicii sale, un „proces al unei lumi apuse”, proces intentat de pe pozițiile deschise declarate ale comuniștilor, proces cu o sentință implacabilă: definitivă condamnare a acestei lumi.

Din păcate, luminind intens această lume egoistă, meschină, abjectă, desfrinată, Iosif Naghiu a lăsat în umbră opusul ei, tânărul comunist Alin, ale cărui date sînt sumar enunțate, fiind considerabil mai puțin realizat. De altfel antecedentele sînt cele care-i dau oarecare substanță și monologul lui final îl înalță. În rest, îi va fi venit desigur greu lui Ovidiu Iuliu Moldovan să-și construiască personajul din așteptări și tăceri, din replici scurte și seci, și e cu atât mai mare meritul interpretului, cu cît a reușit să fie convingător și expresiv în permanenta neliniște a celui hărțuit și în iarăși permanenta stare de observație îndreptată către ceilalți doi. Dificilă partitură pentru un interpret tînăr încă și dacă nu mă înșel, neîncercat în rolul unui erou pe care îndeobște îl numim pozitiv. Valeria Seciu a interpretat cu siguranță rolul lenevoasei, unduitoarei Ana, dominată de instincte erotice, pervers rafinată, cochetă și absconsă, dezvăluind treptat natura hidoasă, dezgustătoare a personajului său. Ion Marinescu, invitat să interpreteze rolul sculptorului Sandru, a justificat pe deplin opțiunea teatrului. Interpretul compune din linii apăsate un personaj dezarticulat, abrutizat, alcoolizat, o epavă umană ascunsă îndărătul unei măști de o boemie mereu hlizită, rămășița jalnică și inutilă a unui fost talent, bălăcindu-se în apele mocirloase ale celei mai avansate degradări umane. E, cred, una din cele mai complexe creații ale acestui atât de original actor, încununarea unei stagioni istovitoare pentru el, dar plină de meritate satisfacții.

Sanda Manu a realizat un bun spectacol cu acest text. Sigur, nu a putut să evite scăderile, lipsurile sau stîngăciile piesei, natura statică a conflictului, absența acțiunii deschise, prețiozitatea replicilor, și nu de puține ori naivitatea iară a situațiilor, dar a creat o atmosferă de încordare, de teamă și ură, de tensiune mereu în creștere, a instaurat de la început ritmul cuvenit și a condus cu mîna sigură traiulul interpreților pe direcțiile dorite. Foarte sugestiv mi s-a părut a fi decorul lui Paul Bortnovski — o încăpere de huzur, cu draperii grele care nu lasă să răzbească lumina din afară, cu un plafon care apasă amenințător, cu un ring central de covoare, canapele și perne presărate peste tot, aparent făcut pentru a lenevi dulce, în fond arenă închisă de luptă fără ieșire pentru cei doi. Lumina e piezișă și tulbure, ceva rece și straniu și dușmănos plutește peste personaje și întâmplări.

Virgil Munteanu

Teatrul de Dramă și Comedie din Constanța

LUPII DE MARE

de Gheorghe Vlad

Premiera : 22 iunie 1975.

Regia artistică : ION MAXIMILIAN ;

Scenografia : EUGENIA TARĂȘESCU-
JIANU.

Distribuția : LUCIAN IANCU (Liviu Mărgărit) ; VALENTINA BUCUR (Ana) ; DIANA CHEREGI (Cristina) ; EUGEN MAZILU (Traian Pircălabu) ; VIOREL POPESCU (Damian Turlea) ; ION ANDREI (Dumitru Cumpătă) ; EMIL SASSU (Ieronim Tatu) ; ROMEO MOGOȘ (Griga Oața) ; LONGINE MĂRTOIU (Tincu Aramă) ; COSTEL RĂDULESCU (Patriciu Burguescu) ; IULIU POPESCU (Pascalie Tirnăcop) ; ALEXANDRU MEREUȚĂ (Telemac Constantin) ; CONSTANTIN GUTU (Avram Cireașă) ; CRISTINA MINCULESCU (Silvia) ; ANA MIRENA (Paula) ; VALENTINA ȘAMBRA (Ioana) ; BARBU IONESCU (Bucătărul).

Tema mării a ispitit pe mulți scriitori și așa se face că în literatura universală ea a fost ilustrată de narațiuni bogate, palpante, multe din ele inedite, care stimulează avîntul romantic al tuturor categoriilor de cititori. Și în literatura română ea și-a găsit o magistrală ilustrare, dacă ne vom referi doar la coloratele relatări din „jurnalele” lui Jean Bart sau la fascinanta expediție a corăbiei „Speranța”, imaginată de Radu Tudoran în Toate pinzele sus. În dramaturgie o regăsim întrucîtva, în lucrări de Ibsen, O'Neill, Strindberg, e drept mai puțin spectaculos dar suficient de dramatic. În dramaturgia română, aproape deloc. Oricum, nu nevoia de a umple un gol tematic intră în discuție aici, ci necesitatea de a reflecta o categorie specifică a oamenilor din ziua de astăzi care, într-un mediu specific, își înscriu existența

și eforturile pe coordonatele ample ale dezvoltării economiei socialiste a țării. O umanitate specifică, văzută în rostul ei precis, sever, cu ochiul realist al reporterului și puterea de sinteză a poetului.

Un ochi realist de reporter s-a îndreptat și către această lume; după o lungă peregrinare pe plaiurile înverzite ale satului contemporan, Gheorghe Vlad a „simțit” fascinația tematică a noului univers și, într-o bună zi, s-a ambarcat pe o navă comercială românească, a străbătut marea Neagră, Mediterana și Oceanul Atlantic, a primit botezul lui Neptun la ecuator și după două luni s-a întors în patrie, impresionat și cu tolba plină de date. Cu darurile bune ale observatorului lucid, sesizează și reține noul, surprinde semnificația majoră a unor fapte obișnuite, găsește tonurile exacte pentru a reliefa culoarea și autenticitatea mediului. Și astfel, paginile dedicate oamenilor pe care i-a cunoscut în imensitatea oceanului albastru reflectat de cer, devin, în cele din urmă, un reportaj scenic, de familiarizare cu acest univers, în care nota dominantă e autenticitatea relatării și patina însemnată lirică.

Pe canavaua destul de simplă a acestei compuneri, unde în mod deliberat nu se petrec lucruri spectaculoase, ci se caută fondul uman de dăruire tăcută și îndrăginită a „lupilor” de mare, se schițează câteva portrete diverse și ușor diferențiate. Mici biografii, de un anumit farmec și originalitate unele senine, altele grave, o parte decorative, pe care, din cine știe ce perfidă inspirație, numai numele sînt în stare să le altereze, cu ecoul lor satiric-denigrator (Tîrnăcop, Telomac, Țurlea, Cireașă etc.). Un comandant de vas cu recunoscută autoritate, dar care își vede întru-cîtva știrbită autoritatea în propria lui familie unde e mai mult musafir (Liviū Mărgărit) și un secund tânăr, iscusit și capabil, implicat prin forța împrejurărilor în problemele de autoritate paternă ale șefului (Traian Pîrcălabu); o soție iubitoare și blîndă, care a învățat să aștepte și să creadă în „steaua” celui plecat pe mări (Ana Mărgărit), și o fiică tot atît de iubitoare, dar voluntară, care se îndrăgostește de un fiu al mării împotriva voinței părintelui ei (Cristina); un comandant la Navrom, hîtru și ghiduş ca un bunic (Patriciu Burguescu) și o logodnică enigmatică (Paula); în fine, din rîndul echipajului, un timonier vajnic care nu se sperie de nimic și chiuie ca un ardelean prin codri (Griga Oața), un tînăr motorist vilcean, încercat strășnic de răul de mare dar aprig și semeț (Pascale Tîrnăcop), un șef de echipaj și secretar de partid în același timp, neîncercat

de prea multe probleme (Ieronym Tatu) și figura cea mai expresivă, după părerea noastră, medicul Tincu Aramă. Medicul Tincu Aramă s-a ambarcat pe navă în calitate de asistent medical (nu el a „desființat” posturile de medici de pe navele comerciale¹⁾ pentru a omagia memoria tatălui său, al cărui morimînt se află undeva sub ape, într-un punct înscris între anumite coordonate în largul Oceanului Atlantic. Subțirel și delicat, te și întrebi cum de a ajuns această făptură fragilă pe un vas, unde viața nu e chiar un agrement și cum de rezistă asprumii ei. Aflăm motivul dintr-o relatare fugară a doctorului însuși, care-și ține un jurnal, și asistăm la momentul trecerii prin acel punct. Doctorul vine în ținută de gală, cu un vas cu flori în mînă, și-l roagă timid pe secund să sune de trei ori sirena navei. Secundul ridică din umeri, sirena sună și doctorul îngenunchează adresînd cîteva cuvînte memoriei tatălui său și aruncînd florile în apă.

Povestea are, în general, iz de farsă și, printr-o coincidență voită, comandantul și secundul sînt puși într-o rivalitate de familie din care va avea de cîștigat cunoașterea reală a omului și nu prejudicata. După cum se poate bănuî, secundul este alesul fiicei comandantului și în calea dragostei lor stă numai încăpățînarea tatălui de a nu-și introduce un alt fiu al apelor în familie. Viața spulberă ușor această prejudecată și la sfîrșitul călătoriei, și al piesei, însuși bătrînul lup de mare își aduce în casă ginerele, pe care l-a cunoscut în momente de mare încercare ca pe un om dirz, îndrăzneț, de nădejde. Adevărul e că aceste momente sînt într-adevăr create, dar examenul pe care-l dă secundul este totuși sumar, ca și întreaga evoluție a echipajului în momentele diferite ale călătoriei de lungă durată evocată aici. Scenele sînt fragmentate, ca niște mici instantanee alăturate decorativ pe un fir, au savoare a replicii și ceva tîlc, dar nu se leagă pe o țesătură mai densă care să implice personajele mai mult decît pe o linie dantelată. E timidă și inabilă punerea în relație a acestor personaje, și de aceea multe din ele au a se releva sporadic, izolat, prin cîte un scurt recitativ. De ce e stingher momentul întîlnirii omagiale a medicului cu tatăl său, și lipsit de măreția fiorului? Pentru că problema acestui personaj n-are ecou asupra mediului, se trece peste un fapt de mare gingășie omenească printr-o ridicare din umeri. Experiența lui Gheorghe Vlad se îmbogățește cu

Valentina Bucur (Ana), Lucian Iancu (Mărgărit) și Diana Cheregi (Cristina).

un univers inedit, despre care ne dă o idee, dar încă nu trece de la faza direct enunțativă la faza sintezei dramatice, de o rigoare a construcției și un ecou mai amplu al conținutului implicat.

Teatrul din Constanța și-a onorat poziția geografică înscriind Lupii de mare în repertoriu. După câte am aflat, a și contribuit la realizarea ei, afirmând interesul autorului pentru această lume cu totul aparte, ceea ce sporește în stimă preocuparea conducerii și a secretariatului literar pentru promovarea dramaturgiei originale. A rezultat un spectacol agreabil, un reportaj scenic intersectat de momente de farsă și recitative, cald, luminos și naiv, așa cum îi stă bine unui lucru făcut cu ceva mai multă seninătate și fidelitate decât exigența rigidă. Comandant experimentat și sigur s-a arătat regizorul Ion Maximilian, care are o „stea” a lui și știe întotdeauna să echilibreze mișcările navei după undulațiile valurilor și după încărcătură. Interpretarea la fel de caldă și naivă, în care nu există stângăcii, ci culoare și sim-

țire, uneori interioară (Lucian Iancu, Diana Cheregi, Eugen Mazilu, Longin Mărtoiu, Valentina Bucur), alteori, preponderent exterioră (Romeo Mogoș, Iuliu Popescu, Ana Mirena). Pentru Eugen Mazilu și Longin Mărtoiu adăugăm o apreciere în plus, primul pentru forța dramatică pe care și-a etalat-o, celui de al doilea pentru sensibilitatea gravă cu care a subliniat un moment dramatic solitar, într-o ambianță, deliberat, indiferentă. Soluția scenografică a Eugeniei Tărășescu-Jianu e una din cele multe posibile, având în vedere că o bună parte din acțiune se petrece (în mai multe planuri de joc) pe o navă. O scară ușor mișcată, dă ceva din aluzia tangajului. Lumini și efecte sonore ne aduc, pentru câteva clipe, în vecinătatea furtunii. Păcat că lipsește perspectiva unei ambianțe care tocmai prin perspectiva ei e măreață și unică pe lume. Păcat că nu se simte zborul. Unei păsări, unui dor...

C. Paraschivescu